

EXPUNERE DE MOTIVE

Prezenta propunere legislativă de modificare și completare a dispozițiilor din Codul penal vizează limitele răspunderii penale a minorului, în sensul coborârii pragului de la care poate interveni răspunderea penală pentru savarsirea anumitor infracțiuni contra vieții, integrității corporale, sănătății și patrimoniului **sub vârsta de 14 ani**, cu menținerea unei răspunderi condiționate de existența discernământului. În forma actuală, Codul penal stabilește că minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal, iar minorul cu vârsta între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ, în timp ce minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal potrivit legii.

Necesitatea intervenției legislative este determinată de evoluția fenomenului infracțional în rândul minorilor, de frecvența și gravitatea unor fapte violente comise de copii aflați sub pragul actual al răspunderii penale, precum și de dificultățile structurale ale reacției instituționale în situațiile în care autorii unor fapte de o gravitate excepțională nu pot fi supuși niciunei forme de răspundere penală, indiferent de gradul de maturizare ori de înțelegerea consecințelor actelor comise. Cazurile recente au demonstrat, cu o forță deosebită, că reacția exclusiv civilă ori administrativă, în lipsa unei ancorări în mecanismele specifice procesului penal, poate fi insuficientă atât pentru protecția comunității, cât și pentru intervenția timpurie, structurată și verificabilă asupra copilului aflat în conflict cu legea.

Un exemplu relevant îl reprezintă cauza privind uciderea unui adolescent de 15 ani în localitatea Cenei, județul Timiș, faptă comisă, potrivit informațiilor publice, de trei minori, dintre care unul avea 13 ani la momentul comiterii. Conform relatărilor din presă, victima a fost ucisă prin violențe grave, cadavrul fiind ulterior incendiat și ascuns, iar suspectul de 13 ani nu a putut fi tras la răspundere penală exclusiv ca efect al pragului de vârstă¹. În același context, autoritățile au arătat că regimul juridic actual se raportează la art. 113 din Codul penal, iar pentru minorii între 14 și 16 ani evaluarea discernământului este esențială, inclusiv prin expertize de specialitate.

Dimensiunea fenomenului este confirmată de datele comunicate public cu privire la fapte penale înregistrate de poliție în sarcina minorilor. Potrivit datelor transmise de Inspectoratul General al Poliției Române, în primul semestru al anului 2024 au fost înregistrate la nivel național **1.267** de fapte penale comise de copii cu vârsta de până la 13 ani, dintre care **546 au vizat infracțiuni de**

¹ https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/caz-cutremurator-in-timis-baiat-de-15-ani-ucis-incendiat-si-ingropat-de-alti-3-adolescenti-suspectii-provin-din-familii-vulnerabile-3596089?_grsc=cookieIsUndef0&_grts=59013621&_grua=8e253f85246590342756399a57054cb8&_grrn=1

loviri sau alte violențe, 382 infracțiuni de furt și 85 infracțiuni de distrugere. În aceeași perioadă au fost înregistrate 687 de fapte penale comise de minori cu vârsta între 14 și 15 ani care, potrivit legii, nu răspund penal, respectiv 859 de fapte penale comise de minori cu vârsta între 14 și 15 ani cu răspundere limitată în funcție de discernământ, iar pentru categoria de vârstă 16 și 17 ani au fost înregistrate 2.267 de fapte penale. Prin raportare la aceste date, rezultă un total de 5.080 de fapte penale atribuite minorilor cu vârsta sub 18 ani, doar în primele șase luni ale anului 2024, cu o pondere semnificativă a faptelor violente și patrimoniale.

În ceea ce privește infracțiunile violente, date oficiale prezentate public indică o evoluție care reclamă intervenție legislativă și instituțională. Pentru copiii cu vârsta de până la 13 ani, în anul **2022** au fost înregistrate **705** infracțiuni de loviri sau alte violențe, în anul **2023** au fost înregistrate **909** astfel de infracțiuni, iar în anul **2024** au fost înregistrate **1.038**. Dinamica anuală în creștere, nivelul atins în anul 2024 evidențiază o creștere care nu poate fi ignorată în politica penală și în politicile publice de prevenție. În fiecare an, aproximativ 500 de adolescenți și tineri din România ajung în cele patru centre de detenție din țară. În 2024 au fost înregistrate **2903 cazuri de infracțiuni săvârșite de minori sub 14 ani**, o creștere de aproape **900** de cazuri în patru ani.

Legislațiile din Europa cunosc un sistem bazat pe ideea împărțirii vârstei în etape succesive, individul trecând de la o iresponsabilitate totală la o responsabilitate totală. Ceea ce diferențiază legislațiile, este faptul că etapele nu sunt identice în fiecare țară și că în interiorul unei etape, regimul aplicabil nu e întotdeauna același. În Anglia și Țara Galilor, Spania, Țările de Jos, Portugalia și Elveția, un minor care nu a atins vârsta răspunderii penale nu poate fi considerat în niciun caz răspunzător penal. În aceste cinci țări, vârsta răspunderii penale variază între șapte și șaisprezece ani: este de **7 ani în Elveția, 10 ani în Anglia și Țara Galilor, 12 ani în Țările de Jos** și 16 ani în Portugalia. Elveția intenționează să majoreze această vârstă la zece ani. Țările de Jos au redus-o de la paisprezece la doisprezece ani în anul 1994. În Anglia și Țara Galilor, prezumția de iresponsabilitate care exista pentru copiii cu vârste cuprinse între 10 și 14 ani a fost eliminată recent. În celelalte țări, minorul care nu a atins vârsta majoratului penal este prezumat iresponsabil, dar, începând cu o vârstă inferioară majoratului penal, răspunderea sa penală poate fi totuși angajată dacă sunt îndeplinite anumite condiții. Vârsta iresponsabilității penale relative variază de la un stat la altul. Astfel, este de **13 ani în Franța, 14 ani în Germania** și Italia și 16 ani în Belgia. Condițiile care permit excepții de la prezumția de iresponsabilitate a minorilor variază de la o țară la alta. Germania și Italia se bazează pe un criteriu predominant moral: prima analizează maturitatea și discernământul tânărului infractor, în timp ce a doua se referă la „capacitatea de a voi și de a înțelege”.

Propunerea legislativă urmărește introducerea posibilității de atragere a răspunderii penale începând sub vârsta de 14 ani, prin re poziționarea pragului de nerăspundere penală sub această vârstă și prin menținerea unui mecanism de răspundere condiționată de discernământ pentru intervalul de vârstă apropiat de

prag, tocmai pentru a asigura un echilibru între protecția copilului și necesitatea unei reacții juridice efective în cazul faptelor grave.

În acest sens, se are în vedere extinderea, în mod corespunzător, a garanțiilor deja consacrate pentru minorii aflați în proceduri penale. Asistența juridică este obligatorie atunci când suspectul sau inculpatul este minor, ceea ce oferă un cadru minim de protecție procesuală ce trebuie menținut și consolidat pentru noua categorie de vârstă.

În mod corelativ, expertiza medico-legală psihiatrică are rolul de a clarifica existența și gradul discernământului, în mod logic, extinderea acestor mecanisme de evaluare către intervalul 12 până la 14 ani, pentru a evita orice automatism și pentru a păstra caracterul științific al stabilirii discernământului.

În planul politicii penale interne, modificarea pragului de vârstă nu este concepută ca o înăsprire, ci ca o adaptare a cadrului normativ la realități constatate, care să permită statului să reacționeze proporțional și diferențiat la fapte grave comise de copii care, în mod demonstrabil, înțeleg semnificația conduitei lor.

Impactul social al inițiativei se reflectă atât în dimensiunea de protecție a comunității, cât și în dimensiunea de protecție a copilului. În lipsa răspunderii penale, unele cazuri ajung să fie gestionate fragmentar, prin măsuri administrative sau prin intervenții sociale care nu beneficiază de aceeași rigoare probatorie, de aceeași verificare judiciară și de aceeași capacitate de individualizare a răspunsului precum procedurile specializate din materia justiției juvenile.

În concluzie, propunerea legislativă răspunde unei nevoi reale de ajustare a cadrului penal, evidențiată de fapte de o gravitate extremă și de date statistice care indică un volum semnificativ de fapte penale atribuite minorilor, inclusiv celor sub 14 ani, motiv pentru care vă solicităm sprijinul pentru adoptarea acesteia.

INIȚIATOR:

Senator AUR Corneliu Negru_____